

Věc: Oponentský posudek na doktorskou disertaci Mgr. Edity Jirákové

Práce Mgr. Edity Jirákové nazvaná *Etnolingvistické aspekty nejnovějšího vývoje religiozity v Mongolsku* (Praha 2009, 180 s. textu + 4 strany tabulek), představuje výsledek dlouhodobého bádání diplomantky v tak vzdálené oblasti, myšleno nejenom geograficky, jako je průnik, působení a vliv nových náboženství v dějinách, zejména pak nejnovějších, Mongolska.

Doktorandku Mgr. Editu Jirákovou znám již více než deset let: měl jsem to potěšení se s ní setkat poprvé v létě 1997 během terénního výzkumu v Mongolsku. Od té doby sleduji její studium v oblasti proměn na náboženské scéně v současném Mongolsku s velkým zájmem. Zním dobře i její magisterskou diplomovou práci a mohu tudíž srovnat její starší texty s předkládanou disertační prací a hlavní závěr bych rád předeslal hned v úvodu svého oponentského posudku: práce doznala zřejmou proměnu ve smyslu výrazného zkvalitnění a prohloubení přístupu a celkového zpracování; disertace má promyšlenou strukturu, argumentačně je podložená a závěry, ke kterým dospívá, jsou oprávněné a správné a v některých ohledech i objevné.

Práci lze zařadit k vědní disciplíně nazvané *etnolingvistika* či *sociolingvistika* a vzhledem k tomu, že nejsem specialistou v dané oblasti, omezím své poznámky a připomínky na oblast svého odborného zájmu, tj. na religionistiku. Předkládaná disertace se zabývá tematikou náboženskou a je tudíž možné ji z hlediska vědy o náboženství posuzovat. Z tohoto hlediska velmi oceňuji její přístup k problematice *nových náboženských hnutí*, který se mimo jiné projevuje ve správném užívání odborné terminologie. Mám na mysli důsledné vyhýbání se termínu *sekta*; tento termín totiž není hodnotově neutrální a je tudíž třeba s ním zacházet

velmi opatrně. Z hlediska religionistického přináší disertace množství zajímavých a podnětných postřehů, jako je např. diferentní konverze ve venkovském a městském prostředí Mongolska.

Dalším podstatným a kladným rysem práce je skutečnost, že doktorandka nashromáždila během opakovaných terénních šetření velké množství relevantního materiálu, především osobních výpovědí informantů. Tento materiál zpracovala velmi přehledně a využila ho správně pro charakteristiku jednotlivých náboženských sdružení.

Ale abych jenom nechválil: historický přehled, jak ho doktorandka zprostředkovává na s. 24-30 (podobně to ovšem platí i o s. 33-40), není úplně nejlépe zpracován, jedná se spíše o kompilaci několika málo knih a článků, přičemž opomenuty zůstaly takové práce, jako je např. B. Baabar, *History of Mongolia*, Ulaabaatar: Monsudar Publishing 1999, 448 s. a především pak skvělá kniha Christophera P. Atwooda, *Encyclopaedia of Mongolia and the Mongol Empire*, New York: Fact on File 2004, 678 s.; skutečností však je, že na jedné straně autorka není historička a na straně druhé ani tato část předkládané disertace netvoří její páteř, či hlavní nosný text a jedná se spíše jen o jakési zasazení do dobového kontextu.

Text disertace je čtivý, dobře uspořádaný a jedinou jeho drobnou vadou je skutečnost, že se nevyhnul překlepům a gramatickým chybám. Tak například na s. 27 (a na s. 30) autorka používá termín „láma“, což je zajisté překlep, neb na jiných místech (např. na s. 32 v případě přepisu tibetštiny) používá správnějšího českého termínu „lama“ (v této souvislosti si ovšem nemohu odpuště pochvalu předkládané disertace za důsledné vyhýbání se termínu „lamaismus“ v celém textu). Na s. 52 je uvedeno „Presidentem církve mormonů“ místo „presidentem církve mormonů“ a na následující straně (s. 53) je dokonce, že „jejich ženy vyučovali (sic!)“, přičemž předpokládám, že není myšleno, že by ty ženy byly vyučovány. A na konec snad: na s. 54 je použito slovní spojení „odložit si svršky“, který mi nepřipadá zcela přesný, není z něj totiž zřetelné, zdali se to týkalo téměř celého oblečení (což vzhledem ke zmínce o bazénu na předchozí stránce ve stejné budově nepostrádá tak úplně logiku) ... nicméně předpokládám, že se jednalo pouze o kabáty, bundy a jiné svrchní oděvy. Ještě mi nedá nezmínit s. 64, poznámku č. 108, kde je uvedeno „viz.“ místo „viz“ (v češtině se přeci nejedná o zkratku); na jiných místech je to ovšem v pořádku, čili se zřejmě jedná o překlep.

Celkově však lze říci, že předložená dizertační práce nepochybně splňuje všechny požadavky na ní kladené a že Mgr. Edita Jiráková v ní projevila schopnost samostatné vědecké práce a přemýšlivého přístupu. Doporučuji na základě úspěšné obhajoby disertační práce udělit jmenované titul Ph.D.

V Brně 27. dubna 2009

doc. PhDr. Luboš Bělka, CSc.